

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sermones magistri Nicolai deniise sacre pagine professoris

De Tempore Hyemales

Denisse, Nicolas

[Augsburg], 1510

VD16 N 1513

Sermo. iiii. p[ost] eade[m] do[minicam].

urn:nbn:de:hbz:466:1-30599

Donnica. II. post Epipha.

aq: sed qñ diffundit p spm scem charitas i cordibz vris. vt hñ Ro. v. Tunc aq mutat in vinu optimu. Tertie sunt nuptie bñfi ce fructiois. Nuptie em sacramtales ana gorice signt inseparabiliter coniunctione ecclie triumphans cu chzo in qbz sex hy drie plene aq mutat in vinu. i. ois dolor z gemit in leticia ppetua. Numerus qppe senari e numerus pfectus. Jo senari pfect signt oem varietate dolor q in nuptijs cele stibz mutat in vinu leticie. Esa. li. Gaudium z leticia obtinebunt z fugiet dolor z gemit. Ad has igit nuptias debemus toto corde anhelare. Exemplu de martyribz gñibz sacris q etia p sponso vt cu eo in celestes nuptias introirent tormetaz morte sustinerunt. Ois q aq in eis mutata fuit i vinu amoris z solatiois. Aug. Via seuat in mania facilia ac ppe nulla facit amor.

Pro tertio. Audistis. Sz norate q iura dicunt vroz ppter adulteriũ oibz bonis viri puari debet. Ac etiaz dotẽ pdere tpalem. Ad legẽ iuliam de adulterijs. Laue q o aia peccatrix in rãde a dño spõ tuo reproberz. Et tibi dicat illd Hiere. ij. Frons mulieris meretricis facta est tibi noluit erubescere.

Sermo. iij. p eadẽ do.

Nuptie facte

Nsunt zc. Bndicite z nolite maledicere: gaudere cu gaudetibz flere cu flentibz: nõ alia sapientia sed humilibz sentientes. Ro. xij. Ibi norat tria obseruanda erga primũ ex qbz disponitur aia ad nuptias spuales vtz benignitatis affectio. Bndicite z nolite maledicere Af fectiois confortatio: gaudere cu gau. flere cu flentibz. Confortatiois hũilitatio: nõ alia sapientes zc. De pmo. Matth. v. Prate p psequentiibz z calũniantibz vos. De secundo. Eccl. vij. Ne deis plorantibz in cõ solatione z cu lugentibz ambula. De tertio. Ro. xij. Noli alia sapere sz time. i. noli oñdere te magna alijs despectis sapere.

Nuptie zc. Pro pmo An in nuptijs siue mrimonio sit sacramt res sacramenti. Qz nõ. Res em sacri e gra: sz pot ee sacramentu sine gra. igit. Contra. Doctores

cõiter assignat in qlibet sacro aliud qd est sacm z aliud qd e res sacri. Rñ. Rich. in. iij. dis. xxvj. Qz expressus pñsus p sba de pñti e sacm tantu. Res z sacm e vno pñsuũ z mutua obligatio causata p pñsuũ mutuu p sba de pñti expressu. Hec em est res respectu fmonis exterioris q e p sensibilia signa. Et est sacm respectu rei. i. charitatz quã signt: z dispositiue effiat et vnionis chzi z ecclie quã signt z nõ effiat. Ipa aut charitas e res tmz nõ sacm: obz ligatio p interior p mutuu pñsuũ expssa siue vnioio interior est res z sacm. Hec Rich. Pro fund. Multu est venerabile sacm matrimonij. Sed heu huc sacri honestate pñtis i turpitudine z abusu. Un die Bartho vindocinẽ. in Tob. Que nubit aut qz vir nunc vrozat amore plus. Quis veneris arua igit ee negat. Sz heu heu tales abusiones apud plerosqz pñibz lo reputant. Coniugati videte qso qta sit matrimonij reuerẽtia ad qd declaradu qñtu est zc. Dic rñ. Et q contẽplare qñi rabilis apparet dei sapia in sacramentis q bus sub figura rez sensibiliũ nobis signat vnitas spualium mysterioz. Et attẽde bñ quõ p mrimoniũ signat vnioio aie cum chzo q inseparabil z idissolubilis e ad modũ vinculi matrimonij: qz sic nõ pot vroz relinq a viro nisi p fornicationẽ vt dicit Bar. ar. Sic nec aia deo relinquit nisi ppter spuale fornicationẽ q est in qlibet pcto mortali per qd anima relicto verõ sponso christo adheret per amore creaturis in q bus inordinare delectet. Omnis q anima in peccato existens adultera est du e peccatũ mortale z a sponso christo dimissa: a diabolo aut accepta. Un iudeis dicebat pñs Barth. xij. Generatio praua z adultera. Misera peccatrix anima q vilis facta es nimis. vt habet Hiere. ij. Audite lubrici auari zc. Horate certũ est q nõ pot anima christo desposari z ad nuptias admitti nisi fuerit ab omni peccato munda. Figura Leuiti. xix. Precipit q sumus sacerdos non ducat sponsam nisi virgine. Spiritualiter christus est sumus sacerdos: virgo est anima imunis a corruptione peccati et prauitate affectionis. Aug. De virginitate non qrit deus pulcram carnem: sed pulcram mentẽ.

Pro secundo. In precedenti. Nunc iterum amplius dicendum de illis nuptiis beati fructuosis quod ibi sex hydrie plene aqua mutantur in vinum. Sunt autem sex iste hydrie sex genera luctus et gemitus que in celestibus nuptiis mutantur in vinum leticie sempiternae. Juxta illud Joas. xvj. Tristitia vestra vertet in gaudium. Et ibidem. Gaudium vestrum nemo roller a vobis.

Primus est fletus meditative recordationis.

Secundus est fletus emulative zelationis.

Tertius est charitative compassionis.

Quartus est afflictive tribulationis.

Quintus est amaritative copunctiois.

Sextus suspicative deuotionis.

Primus est meditative recordationis. s. dñi/te passiois et mortis. Ad quod hortatur dñs Thren. iij. di. Recordare paupertatis mee et transgressionis et absentie et fellis. Et respondet persona deuota. Memoria memor ero et tabesceat in me anima mea. Tres autem metretas ibi inuenies flendo ex consideratione extreme paupertatis: extreme vilificationis: et extreme afflictiois. **S**ecundus est gemitus emulative zelationis: pro zelo vitz honoris diuini: quoniam contra ipsum alius videt mala fieri. Exemplum habemus. q. Esdre. viij. Cum vidisset esdras filios israel contra legem dei accepisse mulieres alienigenas: scidit vestimenta et lacerauit capillos capite sui et barbam: et sedit dolens et mestus. Erant autem in hac hydria tres metretae: si fleas propter diuino precepto negligentias: propter nois dei blasphemias: propter diuino irreuerentias. s. reprobos: solentatibus: et personarum. Aug. sup. Joas. Quis cor dei zelo nisi quod oia quae ibi videt peruersa satagit corrumpere et cupit emendare: si emendare non potest: tolerat et gemit.

Tertius est fletus charitative compassionis. Exemplum in Job quod dicebat Job. xxx. Flebam quod supra eum quod afflicto: erat: et anima mea commouebatur: et patiebatur pauperi. In hac hydria tres metretas habebis si fleas propter egenorum miserias: propter peccatorum insanias: propter obstinatum malitias. Exemplum in domino quod copatens supra futura ruina ciuitatis hierusalem et plamgens iudeorum imprudencia atque duricia flebat Lu. xix. **Q**uartus est fletus afflictive tribulationis. Est enim dolor: inflicte aduersitatis pro deo patienter sustinendus: et dolor corporalis afflictiois alicui voluntarie assumendus

pro satisfactione peccatorum. Erunt igitur tres metretae. Dolor vitz temporalis aduersitatis. Corporalis infirmitatis. Penalis austeritatis. Ecce ij. In dolore sustine et in humilitate et patientia habe. **Q**uoniam est fletus amaritative copunctiois. vbi sunt tres metretae. s. flendo propter incursum turpis deformitatis: propter offensionem diuinae maiestatis: propter amissionem eterne hereditatis. eis piectis dixit **D**avid lecta hora in qua vnus peccavi. Aug. **D**oleat peccator et non sit satis ei quod doleat: sed non sepe se voluisse doleat. **S**exta hydria est fletus suspicative deuotionis in qua sunt metretae: flendo scilicet ex consideratione miserae conditionis vitz vite huius. Ex affectioe spei rade liberationis a peccatis et angustiis huius vite. iuxta illud Ro. vij. Infelix ego homo quis me liberabit de corpore mortis huius? Et ex dilatatione desiderade conuictionis. s. cum christo: vt dicit sapiens. Spes que differit affligit animam. Et ps. Sup. flumina babilonis illic sedimus et fleuimus etc. De ois aqua in nuptiis celestibus mutantur in vinum optimum. i. iocunditatem letitiam que signat per vinum: eorum letificationum est. **U**n Apo. xij. Abstergit deus ois lachrymas ab oculis eorum: et mors vltima non erit neque lux etc. **Q**uod desideradum gaudium vbi nulla prius inuenit tristitia. quod feruenter nunc esset laborandum vt illuc perueniri possit. **E**xemplum. **Q**uedam monialis in morte ad septem integros dies agonizabat in maris infirmitatibus: postquam: quod pro morte appuit supponisse sue: dices se fore saluatam. Et addebat quod si fas esset adhuc libere velle passum: tunc infirmitatibus postquam per alios septem dies: **Q**uoniam **A**ue maria vale: re diceret ei: **P**rimum inde sequi. **E**t si tantum **P**rimum pro vno **A**ue maria: cum vitz dicitur cum **P**roceda munda: quantum est pro multis bonis operibus diu continuatur gaudium: certe iestimabile in illis celestibus nuptiis. **J**o Apo. c. xix. Gaudeamus et exultemus et gloriam deo demus quod venerunt nuptie agni.

Pro tertio. Aud. etc. Agnosce quod dei bonitatem etc. **H**ec enim sit tue salutis nuptie. **C**onsidera quanta sit dei dulcedo o anima quam te sponsam suam vocat. sed attende: sponsus iste zelotes est. **E**xo. xx. Ego sum dominus deus tuus. zelotes iudicatis saba et in quibus affectioes et irationes: quemadmodum facere solet homo zelotus circa uxorem suam. **H**ora quod dicitur. xxij. di.

Domínica. II. post Epipha.

Erubescat. Et. ij. q. v. Cōsulisti. Secre-
toꝝ de iudex et cognitor ē. Et sic dicitur. L. d.
iuretu. Jurisuradi solū dei hñt vltorē. Am.
Attēde. Nōne mltū tmeret iunēcula nul-
pā alicui nobili gladiū sp in manu hñti et
et zelatori in psp. Tu et. ū capitali inimi-
co. Expone et applica notādo illd. puer. vj.
Zelus et furor viri nō paret i die vidite.

Domínica. ij. post Epiph. Sermo qñt.

De pñe facite

No. Tu fornicata es cū amato-
ribz multz: tñ reuertere ad me
et ego suscipiā te. Hierē. iij. Tria notāda
sunt circa spūales nuptias.

Humane pñe uarietatis pñitas. ibi:
Tu fornicata es.

Diuine reuocatis benignitas. ibi: tñ re-
uertere ad me.
Benigne receptiois. uertere ad me.
suauitas. ibi: et ego suscipiam te.

De pmo Deut. xxx. Deū q te genuit
dereliquisti et oblitus es dñi creator tuus. De
scdo Ean. vj. Reuerte reuertere suna. zc.

De tertio Luc. xv. Hic peccatores recit-
pit zc. Nuptie facite sunt zc.

Pro primo. An mñimoniu siue sacm
nuptiaz debeat hñe aliqd ipedimti-
z. nō. Mñimoniu est remediū z morbu
z cupie q se extēdit ad oēs nullo ipedire.

Cū medicina debeat ex opposito rñdere
morbo: videt q mñimoniu possit eē i oibz
nullo ipedire. Contra. Qu. xvij. phi-
bel mñimoniu fieri int m. genera pso-
naz. Rñtio Bon. i. dñi. xxxij. Da-
rimoniū hz ipedimēti multiplex. Qua-
re aut magz q alia sacra: ratio est duplex.

Una ex pte efficiet. qñis em omnia sacra
sunt a diuina institutioe: tñ hoc sacm maxie
cōsistit in hūana dispēatioe: qz p sensum
z ratiōem nec hz dispēatioe detēminatū.

Alia ē rō ex pte finis. qz cū oia sacra sint i
remediū: istd nō solū est i remediū: s; etiā
in officiu. Et cū alia sint spūalia: huic zñ-
eta ē actio corpāl. et tō facili recipit ipedi-
mēta. Cū aut obiect q ē remediū z mor-
mediabil ē qz p mñimoniu: pura p ztinen-
tia. Hec Bon. Pro fundamēto. In oi-
bus pspiciēdū est quō fiat ne desit aliq ar-

cūstātia debita ad bonitatē rei. Jō Am-
ger. Ergo vide qd agas: sapiens delibat
anteqz faciat: sic tu pmeditare miser. Et
Sen. d. stutib. Si tu prudēs q pñt zñ-
Et in aio tuo cuncta pnone. Lū q qñt zc.
Dicit. P. quā dicas Sic et mltā sūt ip-
dimēta mñimonij spūal int q nora q que-
admodū pñt fornicatioem soluiit spōsalia
yt hñ extra de iurū. Sic pñt fornicatioez
spūalē soluiit spōsalia cū chō. Attēdite
h pñtozes miseri zc. et notate illud Hierē.
xvij. Dñe oēs q te derelinquūt pñdāt zc.

Figura Sen. ij. Primi pentes statiz vt
dereliquit dei pceptū pñt erubuerūt: et
a deo relictū reiectū extra paradisu se expulsi.
Expone zc. notādo illd. j. Re. ij. Qui me
zrenūt erūt ignobiles. Ut ponat figura
de alia Sen. xliij. q voluit filiu suū hñe
vxoꝝe de filiabz alienigenaz. Spūalē ali-
enigene sūt oēs pñtozes respectu dñi: qz pñ-
tinet illud Joā. viij. Vos ex pte diabolo
estis: et desideria patris vestri vultis fa-
cere.

Pro scdo. In pcedēti zc. Nūc attēde
de sūt due pñderatio deestāde de nuptiis.
Prima est pñderatio deestāde de offētiois.
Scda est pñderatio obseruāde cōditiois.

Pōt aut triplr ztingere offēsa z hñ sacm.
Prima est offēsa indebite pñtois. Scda
est offēsa inordinate executiois. Tertia
est offēsa iniuste violatiois. h de pma.

Prima igit est offēsa indebite pñtois
Et hec mltiplr ztingit: vt dicitur i ser. ij.
hui. dñice ar. j. S; h nora q rāto qñoz ē
offēsa hec et alie seqntes qnto ē maior mñi-
monij zmediatio. Patz rōne institutiois. qz
ds ipē immediate mñimoniu instituit Sen. ij.
Et in loco dignozū sub celo. i. in paradiso. et
statu purioꝝ. i. innocentie. Itē rōne appro-
batiois. Ehis em mñimoniu approbauit
nascēs de pñgie in mñimonio cōstituta. vt
patet Lu. j. Approbauit etiā illd. Mat. ix.
et. xxij. et Lu. xij. celeste zuiū mñimoniu
alibz nuptiis assimilāt. et Jo. ij. nuptiis
terfuit. Itē rōne sigtiois. Nā vt dicitur L. bo.
in. ij. pte. q. lry. ar. ij. i solutioe ar. vl. Da-
trimoniū hz qñda excellētia sup alia sacra
rōne. s. sigtiois. qz. s. sigt zñctioem chri et
ecclie. De sigtione eiusdē est in fñdōibz pñ-
cedētibz. Scda est offēsa inordinata ex-
cutiois q aliq ztingit pñt inordinata mñi-